

Avoin kirje opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasoselle

Arvoisa ministeri Sanni Grahn-Laasonen

Kirjoitamme Teille, koska olemme erittäin huolestuneita ammatillisen koulutuksen tilasta. Koulutusleikkausten ja ammatillisen koulutuksen reformin yhteisvaikutus on johtamassa vakavaan toisen asteen koulutuksen epätasa-arvoon. Pelkäämme, että ammatillisista oppilaitoksista valmistuvat eivät saa riittäviä valmiuksia työelämään tai jatko-opintoihin. Opintojen keskeyttämiset ovat myös liian yleisiä, eikä koulutuksen järjestäjillä ole nykyresursseilla realistisia mahdollisuuksia korjata tilannetta.

Opetushallinnon, ministeriön ja koulutuksen järjestäjien käsitykset ammatillisesta koulutuksesta ovat rajusti ristiriidassa sen kanssa, millaisia tietoja opettajat kentältä antavat. Opettajien mukaan uudistus on käynnistynyt epätietoisuuden ja kaaoksen vallassa. Yksilöllisiä polkuja esitetään vastauksena opettajien esittämään huoleen, mutta miten koulutuksen järjestäjät pystyvät niitä järjestämään resurssien vähennyttyä rajusti?

Millainen on opiskelijoiden todellinen jatko-opintokyky yksilöllisesti suunnitellun ammatillisen perustutkinnon jälkeen? Opetushallinnon ajatus on, että perustutkinto ammatillisine ja yhteisine tutkinnon osineen muodostaa kokonaisuutena jatko-opintokelpoisuuden. Todellisuudessa jatko-opintokyky ei kuitenkaan muodostu ammatillisten tutkinnon osien sivutuotteena, vaan sen kehittymiseen tarvitaan pätevien yleissivistävien aineiden opettajien antamaa opetusta, kuten lukiossakin. Yleissivistys kuuluu kaikille. Myöskään maahanmuuttajien kielitaidon kehittämiseen ei laki ohjaa riittävästi - nopeaa valmistumista toivova maahanmuuttaja saattaa valmistua ammattiin opiskelematta päivääkään suomea tai ruotsia pätevän kielenopettajan ohjauksessa. Arvoisa ministeri, miten tämä suhteutuu reformin tavoitteisiin?

Kenties isoin ongelma on koulutuksen laadun valvonnan puute. Peruskoulun ja lukion osalta opetuksen toteuttaminen on tarkkaan säädelty laissa, mutta ammatillisen koulutuksen laki takaa koulutuksen järjestäjälle käytännössä täyden vapauden toteuttaa opetusta millä tavalla tahansa. Työelämätoimikunnat vastaavat koulutuksen kehittämisestä ja laadunvalvonnasta, mutta yleissivistäviä opintoja varten ei ole perustettu omaa työelämätoimikuntaa, jossa olisi yleissivistävien sisältöjen asiantuntijoita. Myöskään työelämällä ei ole asiantuntemusta arvioida opiskelijoiden jatko-opintokykyä, eikä työelämältä saatu palaute ole siksi sopiva kontrollimenetelmä etenkin yleissivistävien opintojen suhteen. Työelämätoimikunnalla tai työelämällä ei myöskään ole toimivaltaa koulutuksen järjestäjiin, ja mahdolliset epäonnistumiset vaikuttavat jo lyhyellä aikajaksolla satojen tuhansien opiskelijoiden tulevaisuuteen. Näin yleissivistävien sisältöjen laadun varmistaminen jää yksittäisten opettajien ja esimiesten harteille, jotka toimivat koulutuksen järjestäjien resurssipaineiden alla.

Hyvä opetus- ja kulttuuriministeri Grahn-Laasonen. Leikkaukset ammatillisesta koulutuksesta ovat asettaneet oppilaitokset erittäin tiukoille. On jouduttu karsimaan opetusta ja henkilökuntaa sekä supistamaan tiloja. Opetusta on korvattu itsenäisellä opiskelulla, vaikka ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevilla on paljon oppimiseen liittyviä vaikeuksia ja usein heikot valmiudet ottaa vastuuta omasta oppimisesta. Kun rahoitus on vielä sidoksissa valmistuvien tutkintojen määrään, tutkintotehtailu ilman oikeaa oppimista on vaarana. Mitä näille epäkohdille pitäisi mielestänne tehdä?

Sari Hyytiäinen

puheenjohtaja, Äidinkielen opettajain liitto ry

Jenni Alisaari

puheenjohtaja, Suomi toisena kielenä -opettajat ry

Sanna Karppanen

puheenjohtaja, Suomen kielten opettajien liitto SUKOL ry

Leena Manninen

puheenjohtaja, Matemaattisten Aineiden Opettajien Liitto MAOL ry